

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 55b/2014

pentru interpretarea articolelor 1 alin. (3), 60 alin (1)
și 68 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova

*(compatibilitatea membrilor Guvernului demis prin moțiune de cenzură de
a deține respectiva calitate ulterior sau de a fi aleși în calitate de deputat)*

CHIȘINĂU

18 noiembrie 2014

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA, *judcători*,

cu participarea dnei Daniela Rusu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 17 noiembrie 2014,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 18 noiembrie 2014 în ședință închisă,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 17 noiembrie 2014, deputații în Parlamentul Republicii Moldova Galina Balmoș, Oxana Domenti, Maria Postoico, Ina Șupac, Oleg Reidman, Artur Reșetnicov și Igor Vremea au adresat Curții Constituționale sesizarea pentru interpretarea articolelor 1 alin. (3), 60 alin. (1) și 68 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autori, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Autorii sesizării au solicitat interpretarea articolelor 1 alin. (3), 60 alin. (1) și 68 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova în corelare cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 22 aprilie 2013, sub aspectul elucidării faptului dacă membrii Guvernului demis prin moțiune de cenzură pentru acte de corupție sunt compatibili cu exercitarea acestei funcții în noul Guvern și au dreptul de a fi aleși în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

B. Legislația pertinentă

4. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 60 Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republica Moldova și unica autoritate legislativă a statului.”

Articolul 61 Alegerea Parlamentului

„(1) Parlamentul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„[...]”

f) exercită controlul asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție ;

[...]”

Articolul 68 Mandatul reprezentativ

„(1) În exercitarea mandatului, deputații sunt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.”

Articolul 96 Rolul

„(1) Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.”

Articolul 97

Structura

„Guvernul este alcătuit din Prim-ministru, prim-viceprim-ministru, viceprim-miniștri, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.”

Articolul 98

Învestitura

„(1) După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

(2) Candidatul pentru funcția de Prim-ministru va cere, în termen de 15 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul de activitate și lista Guvernului se dezbate în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.

(4) În baza votului de încredere acordat de Parlament, Președintele Republicii Moldova numește Guvernul.

(5) Guvernul își exercită atribuțiile din ziua depunerii jurământului de către membrii lui în fața Președintelui Republicii Moldova.

(6) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a funcției, Președintele Republicii Moldova revocă și numește, la propunerea Prim-ministrului, pe unii membri ai Guvernului.”

Articolul 100

Încetarea funcției de membru al Guvernului

„Funcția de membru al Guvernului încetează în caz de demisie, de revocare, de incompatibilitate sau de deces.”

Articolul 103

Încetarea mandatului

„(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament.

(2) Guvernul, în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, al demisiei Prim-ministrului sau în condițiile alineatului (1), îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern.”

Articolul 106

Exprimarea neîncrederii

„(1) Parlamentul, la propunerea a cel puțin o pătrime din deputați, își poate exprima neîncrederea în Guvern, cu votul majorității deputaților.

(2) Inițiativa de exprimare a neîncrederii se examinează după 3 zile de la data prezentării în Parlament.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

5. Autorii sesizării consideră că responsabilitatea puterii executive reprezintă o condiție esențială a statului de drept.

6. Potrivit autorilor sesizării, cu referire la Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 22 aprilie 2013, membrii Guvernului demis prin moțiune de cenzură pentru acte de corupție nu mai pot avea această calitate, similar Prim-ministrului.

7. La fel, autorii sesizării susțin că membrii Guvernului poartă răspundere colectivă, iar demiterea *in corpore* pentru acte de corupție denotă nu doar interdicția de a avea calitatea de ministru, dar și imposibilitatea acestora de a fi aleși pe viitor în calitate de deputat.

B. Aprecierea Curții

8. Curtea reține că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. b) din Codul Jurisdicției Constituționale, interpretarea Constituției ține de competența Curții Constituționale.

9. Curtea menționează că deputatul în Parlament este abilitat cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, în conformitate cu articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale.

10. Curtea reține că prerogativa care i-a fost acordată prin articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție presupune stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale, care poate fi realizat prin interpretarea textuală sau funcțională, în măsura în care poate fi dedusă din textul Constituției, ținând cont de caracterul generic al normei.

11. Concomitent, Curtea reține că interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice.

12. În mai multe hotărâri ale sale, Curtea a subliniat că scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic. Interpretarea

oficială este imperativă în cazurile în care incertitudinea normelor constituționale este determinată de o situație concretă și această incertitudine nu poate fi soluționată printr-o altă procedură jurisdicțională. Necesitatea interpretării trebuie să fie confirmată prin esența problemei de drept rezultată din caracterul neuniform al dispozițiilor constituționale.

13. Având în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea Constituțională tratează sesizările de acest caracter cu o exigență deosebită. Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională, a cărei interpretare se solicită, este incertă, ambiguă sau incompletă.

14. Curtea reține că sesizarea vizează interpretarea articolelor 1 alin. (3), 60 alin. (1) și 68 alin. (1) din Constituție în corelare cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 22 aprilie 2013, sub aspectul elucidării faptului dacă membrii Guvernului demis prin moțiuni de cenzură pentru acte de corupție sunt compatibili cu exercitarea funcției de membru al Guvernului și au dreptul de a fi aleși în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

15. Curtea reține că prin Hotărârea sa nr. 4 din 22 aprilie 2013 s-a pronunțat asupra unui act concret, și anume asupra unui decret prezidențial, corelat la o situație stabilită în Hotărârea Parlamentului nr. 28 din 5 martie 2013 privind adoptarea moțiunii de cenzură, exprimându-se vot de neîncredere Guvernului.

16. În acest sens, Curtea menționează că, prin Hotărârea nr. 4 din 22 aprilie 2013, instanța de contencios constituțional a explicat statutul special al Prim-ministrului în raport cu ceilalți membri ai Guvernului.

17. Prin respectiva hotărâre Curtea a decis că Prim-ministrul unui Guvern demis prin moțiuni de cenzură pentru suspiciuni de corupție se află în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile.

18. Totodată, referindu-se la răspunderea personală pe care o poartă un Prim-ministru pentru Guvernul pe care îl conduce în raport cu ceilalți membri ai Guvernului, în Hotărârea nr. 4 din 22 aprilie 2013 Curtea a reiterat constatările din hotărârile sale anterioare (Hotărârea nr. 16 din 24.04.2000 cu privire la interpretarea unor prevederi din art. 73, 82, 86, 94, 98, 100 și 101 din Constituția Republicii Moldova și Hotărârea nr.18 din 27.04.1999 cu privire la interpretarea unor prevederi din art.101 din Constituția Republicii Moldova), potrivit cărora:

„[...] deși votul de încredere se acordă întregii liste a Guvernului și deși investiția se face în bloc, și nu pentru fiecare membru al Guvernului în parte, **pentru Prim-ministru acordarea încrederii comportă un caracter special**, deoarece el este cel care, în calitate de candidat la această funcție, a solicitat pentru Guvern votul de încredere și a reușit să-l obțină potrivit dispozițiilor constituționale. În ultimă instanță, **componenta Guvernului este expresia încrederii pe care Parlamentul o acordă candidatului la funcția de Prim-ministru.**”

19. Așadar, în ultimă instanță, componența Guvernului este expresia încrederii pe care Parlamentul o acordă candidatului la funcția de Prim-ministru. Astfel, spre deosebire de demisia unui ministru (care poate fi înlocuit), demisia Prim-ministrului antrenează demisia întregului Guvern.

20. Curtea reține că articolul 99 alin. (2) din Constituție prevede că incompatibilitățile miniștrilor se stabilesc prin lege organică. Calitățile și compatibilitatea fiecărui candidat sunt verificate, potrivit procedurilor legale, de către Parlament, prin comisiile de specialitate și în plen, în procedura validării listei Guvernului.

21. Totodată, în partea ce ține de dreptul de a fi ales în calitate de deputat în Parlament, condițiile de eligibilitate și de validare a mandatului sunt cele prevăzute de Codul electoral, urmând a fi verificate de autoritățile cu competențe în materie.

22. Prin urmare, problemele abordate de autorii sesizării, fiind reglementate prin prevederi legale, nu necesită interpretare din partea Curții Constituționale.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 alin. (1), 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea pentru interpretarea articolelor 1 alin. (3), 60 alin (1) și 68 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE